

AKTUALNO Vprašanje

V kranjskem okraju imamo štiri non-stop trgovine. Tri so v Kranju, ena v Šenčurju; na Bledu pa sta — samo med turistično sezono — dve takši trgovini.

Cedalje bolj pa se kaže potreba, da bi še v nekaterih drugih industrijskih središčih na Gorenjskem uveli trgovine z živilim z neprekinitenim poslovanjem. Zato smo povprašali na Trgovinski zbornici v Kranju, kakšni načrti so že pripravljeni v tem pogledu.

Zvedeli smo tole:

Tudi v Tržiču in Škofji Loki se deloma že pripravljajo na to, da bi odprli non-stop trgovine. Trgovina, ki bi neprekiniteno poslovala, pa bi bila seveda zelo potrebna tudi na Jesenicah. V turistični sezoni ne bi bile odveč take trgovine tudi v nekaterih turističnih krajih, denimo, v Radovljici.

Tako pravijo v Trgovinski zbornici. Upajmo, da bodo ti načrti uresničeni že v prihodnjih mesecih, saj bi bilo s tem mnogo pomagano gospodinjam, tu-

rastom in drugim. Razvoj je že zdavnaj pogazil mnenja tistih, ki so še pred nekaj leti sodili, da so zahteve po takih trgovinah le muhavost posameznikov. Razen non-stop trgovin pa se že kaže potreba po prilagoditvi delovnega časa tudi ostalih trgovin v turističnih krajih željam turistov ter potreba po razširjeni izbiro blaga, ki je zanimiva za turiste. Tudi o tem na Trgovinski zbornici že razmišljajo.

Z.

AKTUALNO Vprašanje

Naše nagrade za vaše odgovore

UREDNIŠTVO JE OB 10-LETNICI IZHAJANJA
»GLASU GORENJSKE«

razpisalo nagradno anketo, v kateri naj bi bralec povedal svoje mnenje o listu in predlogu za njegovo vsebinsko in oblikovno izpopolnitve. Prejeli smo precej odgovorov, ki dokazujo, kako zelo so številni bralec navezani na svoje glasilo in njegov razvoj. Med odgovori je bilo mnogo takih, ki vsebujejo res tehtne predloge, ki nam bodo v dragoceno pomoč pri nadaljevanju vsebinskega in oblikovnega izpopolnjevanja našega glasila. Kar v zadregi smo bili, kako naj med številnimi dobrimi odgovori izberemo najboljše tri. Odločili pa smo se takole:

1. nagrada 3000 dinarjev prejme Franc Sifković, Kranj, Klanc 118;

2. nagrada 2000 dinarjev prejme Peter Finžgar, Javorje 6 nad Škofjo Loko;

3. nagrada 1000 dinarjev pa vojak Marko Dežman, VP 1677/1, Užička Požega (Srbija).

Nagrajencem bomo poslali nagrade po pošti takoj v začetku prihodnjega meseca.

UREDNIŠTVO

Januarja - 16 let dražgoške b.tke

Prihodnje leto, 12. januarja, bo v Dražgošah proslava 16-letnice največje borbe na Gorenjskem. Organizator in pokrovitelj te velike proslave je Okrajni odbor Zveze borcev Kranj, pokroviteljstvo nad športnimi prireditvami pa je prevzela Gorenjska smučarska podzveza. Na proslavi bodo

sodelovali patrole JLA, Ljudske milice, Partizana, ZVVI, mladine, planincev, strelcev in predvojske vzgoje. Patrole, sestavljene iz naštih udeležencev, bodo tekmovali iz Kalinška nad Dražgošami po partizanskih stezah Jelovice. Cilj patrol bo v Dražgošah pred spominsko ploščo. Ko bodo hodile patrole po partizanskih stezah Jelovice, se bodo ustavile pred novo zgrajenimi spomeniki na Mošenski planini, Lipniški in Selški planini ter Martinčku. Na Rovtari pa bo vojno streljanje.

LJ.

NA JESENICAH SO IZVOLILI SVETE IN ODBORNISKE KOMISIJE

Na ločenih sejah občinskega zabora in zabora proizvajalcev ObLO Jesenice, ki sta bili v sredo, 20. novembra, so odborniki med drugim razpravljali tudi o spremembah statuta ObLO Jesenice in izvolili nekaj stalnih odborniških komisij. Za tem je bila še tretja skup. seja obeh zborov, na kateri so izvolili za podpredsednika Občinskega ljudskega odbora Jesenice tov. Dušana Stareta, komisijo za volitve in imenovanja, komisijo za prošnje in pritožbe ter 14 svetov ObLO, v katerih bo sodelovalo okoli 120 volivcev in odbornikov.

PODPREDSEDNIK IZVRŠNEGA SVETA LRS TOV. STANE KAVČIĆ NA JESENICAH

V sredo, 20. novembra, zvečer se je na Jesenicah sestal aktiv komunistov, ki je razpravljal o številnih problemih v Železarni in občini. Sestanka sta se udeležila tudi podpredsednik Izvršnega sveta LRS tov. Stane Kavčič ter sekretar Okrajnega komiteja ZKS Kranj tov. Franc Popit.

-k-

PRVO SREČANJE NA LEDU

Pretekli torek je bila na umetnem drsaliju na Jesenicah odigrana prva tekma v hokeju na ledu v letosnji sezoni. Pomorili sta se domači A in B moštvi. Zmagalo je I. moštvo z rezultatom 6:0 (3:0, 1:0, 2:0).

GLAS GORENJSKE

GLASILLO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO X., ŠT. 91 — CENA DIN 10.—

Kranj, 22. novembra 1957

NOVI OKRAJNI LJUDSKI ODBOR ZAPRISEGEL

OLO je soglasno ponovno izvolil za predsednika Mirana Košmelja, za podpredsednika pa Ivana Bertoncelj-Johana in Dušana Horjaka

Na prvi seji novega okrajnega zabora in zabora proizvajalcev v sredo dopolnilo smo opazili večino novih obrazov. Novih namreč zato, ker doslej le-ti še niso bili na sejah OLO, drugače pa so že znani, saj smo jih srečevali v raznih organih upravljanja, občinskih ljudskih odborih, svetih in množičnih organizacijah. V novem OLO pa je od 110 članov le 27 takih, ki so bili že doslej okrajni odborniki. Nedvomno že ta sestav zagotavlja svežino v delu Okrajnega ljudskega odbora. Do 30 let je starih v zboru proizvajalcev 9, v okrajnem zboru pa 4. Zensko so v zboru proizvajalcev 4, v okrajnem zboru pa 2, medtem ko so bile prej v celotnem OLO 3. Med odborniki je 35 delavcev, 7 kmetov, 67 uslužbencev in 1 obrtnik.

Na tej prvi seji smo med drugimi opazili tudi zveznega poslanca Borisa Žiherla, republiškega poslanca dr. Miha Potočnika in predsednika Okrajnega odbora SZDL Franca Popita. Zamislivo je morda tudi to, da sta tako na seji Okrajnega zabora kot tudi na seji zabora proizvajalcev manjkala samo po dva odbornika. Upajmo, da tudi na

prihodnjih sejah ne bo manjša udeležba.

Sejo okrajnega zabora je vodil Janko Tonkar, sejo zabora proizvajalcev pa Justin Rebič; oba sta namreč najstarejši odborniki v zborih. Odborniki so na ločnih sejah obeh zborov zaprisegli, da bodo pri opravljanju svojih nalog zvesto služili koristim ljudstva. Način je okrajni zbor izvolil Sveti Kobala, zbor proizvajalcev pa Jožeta Hutarja, da bosta za dobo enega leta vodila ločene seje zborov.

Na skupni seji v okrajeni zgornji dvorani Sindikalnega doma je nato OLO izvolil svojega predsednika ter dva podpredsednika. V imenu 10 odbornikov in sekretariata Okrajnega odbora SZDL je tov. Vinko Hafner predlagal za predsednika Mirana Košmelja, za podpredsednike pa Ivana Bertoncelj-Johana in Dušana Horjaka. Njegov predlog so odborniki s poskansonjem in dviganjem rok soglasno potrdili.

Ko se je tov. Košmelj zahvaljeval, je poudanil, da čaka novi okrajni ljudski odbor v najblžjem času kopica na log. V začetku decembra bo OLO iz-

volil vse svoje organe, nato pa bo še do konca leta imel dva ali tri zasedanja. Razpravljaj bo o načelih, po katerih naj bi uspešneje začeli razvijati turizem, obrt in trgovino ter kmetijstvo. To bo hkrati najboljša priprava

za sestavo družbenega plana za prihodnje leto.

Okrajni ljudski odbor je nato izvolil še začasno komisijo za volitve in imenovanja ter personalno komisijo.

M. Z.

Na hodniku pred sejo OLO so se to pot srečali stari znaci, nekateri novi odborniki pa se še niso poznali. V štirih letih mandatne dobe pa bodo izmenjali med seboj še marsikatero misel, pobudo in predlog. Želimo jim čimplodnejše delo, saj bo to vsem prebivalcem okraja v korist

V sliki in besedi

V pondeljek, 18. novembra so med odmorom delavci »Iskre« za malico dobili toplo obrok, ki so ga bili zelo veseli. Ze prvi dan si je nad 200 članov kolektiva naročilo toplo malico, ki posebno dobro tekne v lepi restavraciji pri lepo pogrnjenih mizah.

naš razgovor

»V Kranju je premalo obrtnih delavnic!«

Zasebnega kleparskega obrtnika Valentina Pajera iz Kranja je naš sodelavec obiskal kar v njegovi delavnici. Tovarš Pajer je bil sicer nekoliko presenečen, ker takih strank ni vajen, vendar je kljub temu rade volje pristal na razgovor.

»Kot vidite, mi dela ne manjka, zlasti ne raznih manjših popravil. Temu pušča strešni žleb, onemu kotel za vodo, gospodinje pa mi dan za dnem prinašajo v popravilo lonce in drugo posodo. Take usluge delam rad, saj sem prepričan, da je za to potreben prav zasebni obrtnik.«

»Koliko delavcev je zaposlenih v vaši delavnici?«

»Razen mene samo še pomočnik in vajenec.«

»Ali ob tej obilici dela prav nič ne pomislite na razširitev svoje obrti?«

»Ne, ker za to nimam interesa.«

»Kakšni pa so razlogi?«

»Obrt želim obdržati na sedanji ravni, ker ne bi rad zaposliš še več tujih delovne sile.«

»Kako to mislite?«

»Nimam namreč nobenega namena razviti svoje obrti tako, da bi serijsko izdeloval ta ali oni predmet. Ce bi imel v delavnici n. pr. 4 ali 5 pomoč-

nikov, potem bi moral delo predvsem voditi — organizirati, delu, ki me res veseli, pa bi se moral marsikdaj odpovedati.«

»Kakšno je vaše mnenje o obdavčenju obrtnikov?«

»Zdi se mi, da bi bila za manjše obrtnike z enim ali dvema pomočnikoma najbolj primerena pavšalna odmera davka.«

»Kaj mislite nasprosto o zmogljivosti obrtnih delavnic v Kranju?«

»Da je le-ta zaradi zastarelih strojev zelo majhna in da bi bilo potrebno ustanoviti še kako novo zasebno ali socialistično delavnico.«

»Ali obrtniki res težko dobijo vajence?«

»To popolnoma drži in povprečna starost obrtnikov je zdaj nekaj nad 50 let. Mislim, da je vzhod za veliko pomaganje vajencev v tem, ker imajo mladi ljudje med učno dobo ugodnejše materialne pogoje v industriji kot pri obrtnikih. Ob koncu bi rad priporabil samo še to, da je vse, kar sem vam pravkar povedal, le moje osebno mnenje in da boste o problemih obrti zvedeli še marsikaj, če boste obiskali tudi nekaj drugih obrtnikov.«

Povzetki iz nekaterih razprav o razvijanju trgovine, obrti, gostinstva in turizma na Gorenjskem

Kako zgrabiti bika za roge?

Okrug tega vprašanja se hoče noč s ukamopisem, ker je premalo takih obrtnikov, ki bi delali z obrtnim dovoljenjem. Ze večkrat smo slišali na raznih sejah značilen primer, da v vsej kranjskogorski dolini ni kovača, ki bi imel svojo obrt prijavljeno, vendar so vsi tamkajšnji konji klub temu podkovani.

Težnje, da bi te, še močno neobegljene panoge razvili, so bile že v prejšnjekratnih družbenih planih. Konkretni uspehi pa so še bore pliči. Hkrati, ko so naša usta poudarjala, da mora biti razvijanje teh področij odsej naša prvenstvena naloga, so naše roke še vedno močno božale skoraj samo industrijo. Saj so še lani tudi nekaterje gorenjske občine dajale skladne, namenjene za razvoj obrti, trgovine, gostinstva, turizma — industrije. Pod pritiskom problemov z drugih področij in v skrbi za izvore občinskih in okrajnih dohodkov smo odrivali ob stran manj dobesedne veje, ki pa jih prebivalec v občini, potrošnik, ne more pogresati. Tako je ostalo marsikatero določilo okrajnih in občinskih družbenih planov o razvijanju teh panog skoraj le prazna deklaracija, s katero si potrošnik ne ve kaj prida pomagati. Problem je češljaj bolj žgoč.

Seveda lahko najdemo v svoje opravičilo tudi objektivne vzroke. Predvsem pa v organih samoupravljanja, pa tudi v merilu okraja še nismo uspel določiti konkretno (načela so nam jasna, pravimo vsi) politike pri razvijanju trgovine, obrti, gostinstva, turizma. Ne vemo še, kako zgrabiti bika za roge. Zato korak še marsikje stopi v meglo.

INVESTICIJE NE REŠUJEJO VSEGA

Dostikrat zožimo vso problematiko samo na investicije. V jeseniški občini je bilo večkrat ališati: lokalov na investicijskih sredstev za te namene nimamo, kako naj potem razširjeno obrt in trgovino. Res je: nismo ustrezni trgovski skladišči, tržnic, lokalov, sodobnejše tehnične opreme za trgovino, obrt, gostinstvo, turizem. Toda podjetja isčijo kredite le v občini, kvečjemu še v okraju, na republiških in zvezničnih natečajih pa ne. Vzrok je res tudi v se vedno zapleteni poti do kredita; pritisk iz podjetij in občin na to, da bi stvari poenostavili, pa je prešibak. Tudi občinski skladi niso izkoristeni. Od 40 milijonov din letosnjih občinskih skladov za trgovino je bilo do oktobra angažiranih 25 porabljenih pa 15 milijonov. Od kakih 19 milijonov din narjev občinskih skladov za turizem in gostinstvo pa je bilo do začetka oktobra uporabljeni le kakih — tričetrti milijona.

SKREGANO Z GOSPODARSKO PAMETJO

Problemi so številni. Obrtni delavci odhajajo v tovarne. Samo v jeseniški Zelezarni je kakih 700 obrtnikov zaposlenih večidel pri delu, ki nima zveze z njihovimi poklici. Tu je, med drugim, problem neustreznega nagrajevanja. Mar ni skregano z gospodarsko pametjo to, da tarifni pravilnik tega ali onega industrijskega podjetja lahko zagotovi večjo plačo obrtniškemu delavcu kot pa obrtni podjetje, česarovo so potrebne v obrti predvsem visokokvalificirane in kvalificirane moći?

Uslužnostne obrti je še zlasti premalo, a spoznanje o tem, kako je potrošniku potrebna, kakor da še ni zmagoval niti v vseh ljudskih odborih. Šušmarstvo smo že kar legalizirali s tem, da pobiramo davek od šušmarjev. Legalizirali pa smo ga zato, ker je življenje pogazilo pred-

V novih prostorih večja proizvodnja

Tudi v obrtnem podjetju »Cokla« na Blejski Dobravi bodo lepo proslavili Dan republike, hkrati bodo proslavili tudi novo delovno zmag. Izpolnili so družbeni plan in ga bodo do konca leta znatno presegli. Do 13. novembra so izdelali za 50,760.000 din raznih zaščitnih sredstev, predvsem zaščitno obutev, rokavice in podobno. Po občinskem družbenem planu je bil ta kolektiv dolžan dosegiti za 46 milijonov din bruto proizvodnje, kot kaže bodo to številko občutno prekoradili.

Pred letom dni se je kolektiv »Cokle« presečil v nove prostore, sodobnejše in večje. Spriče tega, da imajo zdaj ugodnejše pogoje za delo — boljša razmestitev strojev, boljša organizacija itd. so povečali tudi proizvodnjo in proizvodnost dela. Letos so dosegli na enega zaposlenega — večina je ženske delovne sile — že 1,363.000 din bruto proizvodnje ali 11,2% več kot lani. Uvedli so tudi vrsto novih artiklov — zaščitnih sredstev in jih danes izdelujejo že 73 vrst. Letos so med drugim začeli izdelovati atriranje rokavice za potrebe monarice. To so rokavice, ki so na dlani okovane z zakovicami; izdelali pa so že 12.000 parov takih rokavic. Začeli so izdelovati tudi zaščitne škornje z jeklenimi kapicami. Letno jih bodo izdelali okrog 50.000 parov. Jeklene kapice za te čevlje pa bodo izdelovali v IKI v Mariboru. Začeli bodo izdelovati tudi platnene in predpanske iz plastične mase, jutaste oblike, rokavice in še vrsto drugih zaščitnih sredstev. Spriče tega bodo uvedli dve izmeni in zaposli okrog 40 novih delavcev, predvsem žensko delovno silo, ki jo je v jeseniški občini še dovolj.

Ze dalj časa imajo delavci v »Planiki«, Kranj za malico lahko tudi topil obrok

razvoj. Začnimo gledati v slabu donosnih, a nujnih trgovinac ter uslužnostnih obrtnih obratih bolj delček komunalne kot pa pridobitvene dejavnosti. Ne ravnajmo v občinah tako, da bi razvijali samo dobesedne panoge, pozabljali pa na to, kaj potrebuje potrošnik.

OBRT ALI INDUSTRIJA?

Tudi davčna politika v obrti v posameznih občinah ni dovolj jasna. Nekateri ljudski odbori so jo prepustili kar aparatu. Podobno velja tudi za davčna politiko v trgovini in gostinstvu. Ta davčna politika ni vedno stimulativna. Zaradi ne bi nekaterim uslužnostnim obrtnicam predpisali le minimalni, morda celo le simbolični pavšal. Tudi v trgovini kaže razločevati dobesedne panoge (na pr. trgovino z luksuznimi predmeti) od panog, ki niso kaj prida rentabilne (trgovina s kmetijskimi pridelki, špecerija). Tu je treba določiti in izbrusiti merila, da ljudski odbori ne bodo po vsej sili iskal vir dohodkov tudi tam, kjer ta ali ona obrtna ali trgovska poslovalnica ne more akumulirati, a je tam sprito potreb potrošnikov potrebna. Nisi ne bo namen samo ta, da zagotavljamo vir proračunskih sredstev (ki pa je v takih primerih tako in tako neznan), marveč tudi zadovoljitev potrošniških potreb? Morda bo bolje kazalo uveljaviti moralno obveznost, naj podjetja, ki bi plačevala le simboličen pavšal, eventuelno prihranjena sredstva investirajo za svoj nadaljnji

problem teh panog v tem sestavku ni kompleksno prikazan, marveč so to le paberki iz nekaterih dosedanjih razprav, po novinarski besednici posredovani povzetki pomembnejših težnj, misli, pobud, predlogov, na katerem koncu, kako se lotiti te zgoče problematike, da bi prideli do čim bolj učinkovitih rezultatov. Kakor smo tudi na prvi seji novega OLO slišali, se bodo OLO in njegov organi kar takoj vrgli na to delo. To kaže, da se nameravajo okrajni oblastveni organi odločneje in preciznejše lotiti te problematike. Stvar vseh občinskih ljudskih odborov, organov samoupravljanja, množičnih organizacij je, da pri tem sodelujejo, saj mora biti ravno v komunalni težišči vsega tega dela, če naj bo res uspešno. Množična razprava naj razjasni načela konkretnje politike v okraju in občinah, da bi lahko v perspektivnih in drugoletnih družbenih planih natanko določili, kako bomo v mejah realnih možnosti razvijali obrt, trgovino, gostinstvo, turizem, kar seveda tudi druga področja.

M. Z.

Občni zbor sindikalne podružnice v „Iskri“

V organih delavskega in družbenega upravljanja sodeluje 550 članov kolektiva

V torek, 19. novembra je bil v tovarni »Iskri« v Kranju redni letni občni zbor sindikalne podružnice. V dvorani nad tovarniško restavracijo se je zbralok okrog 165 delegatov iz vseh oddelkov tovarne. V poročilu je izvršni odbor sindikalne podružnice navedel nekaj pomembnih ugotovitev o delu sindikalne organizacije in gospodarskih uspehih kolektiva.

Letos so v »Iskri« dosegli izredno hitro početje proizvodnje in njeni vrednost bo do konca leta znašala predvidoma petkrat več kot v letu 1950. Stevilo zaposlenih se je v tem času pomnožilo le z 53 %. Izvršni odbor sindikalne podružnice meni, da nudi sedanj tarifni pravilnik delavcem precejšnjo stimulacijo za večjo produktivnost. V prvih treh mesecih letosnjega leta se je ustvarjena vrednost na posameznega člena kolektiva precej povečala. V istem obdobju lanskega leta je ta znašala 1,297.000 dinarjev, letos pa že 1,502.000 dinarjev. Produktivnost je letos v primerjavi s preteklim letom za 15,8 % večja.

Pomembna dogovoka za kolektiv so bile v tem letu volitve v občinski zbor proizvajalcev in volitve v delavski svet in upravni odbor podjetja. V sedanjem delavskem svetu je 9 žena in 18 mladincev, neposrednih proizvajalcev pa je 61. Vse te številke dokazujo lep napredok pri uveljavljanju žena in mladine v samoupravnih organih. V raznih organih delavskega in družbenega upravljanja sodeluje 550 članov kolektiva.

V »Iskri« so letos uresničili tudi vrsto ukrepov za izboljšanje prehrane delavcev. Stevilo abonentov tovarniške restavracije se je v tem obdobju precej povečalo. Sindikalna organizacija se je vseskozi zavzemala za to, da cen posameznih obrokov hrane niso zvišali. Delavci dobijo zdaj med delovnim časom tudi toplo manico.

V počitniškem domu v Ankaranu je letos poceni letovalo 950 članov kolektiva. Zaradi dopustov niso bili dovolj smotrnno razdeljeni in bodo to vprašanje morali v podjetju bolje urediti.

Zadružniki iz Sorice pišejo uredništvu

Prebivalce vasi Sorice je 87. številka »Glasa Gorenjske« posebno razveselila, saj je bil naš kraj omenjen kar na dveh mestih. Žal nam je le, da se Bodičar pri nas ni nič oglašil, ker bi mu lahko dali točnejša pojasnila o spomeniku talcev v Dovči kakor tudi o našem skladnišču lesa, drva in navlake. Nas bo že tako ali tako, Bodičarju smo vsekakor zelo hvaležni, da je odkril Kmetijsko zadružno Sorico v Selski dolini. Morda so to tem odkritju brali tudi izdajatelji Skofjeških razgledov, saj v 3. zvezku, kjer so naštete kmetijske zadruge v Selski dolini, naša zadružna sploh ni omenjena, pač pa zadružna, ki je že od leta 1954 ni več.

Druga razveseljiva novica za prebivalce Sorice je odgovor na vprašanje I. K., v katerem nam pojasnjuje, da bodo elektrificirali tudi Zgornjo Sorico in da je bilo to ime v članku o gospodarski problematiki občine Zeleznički, dne 25. oktobra pomotoma izpuščeno. Tudi izjave občinskega ljudskega odbora Zeleznički smo veseli, saj na vsa tozadovna vprašanja doslej nismo prejeli točnega odgovora. Želimo le, da bi napore vaščanov (ne le nekaj gospodarjev), kar kar to pravi I. K. občina tudi gmotno podprla.

Skopina zadružnikov iz Sorice

PREUSMERITEV GOSPODARSKIE DEJAVNOSTI EKONOMIJE BLED

Blejska ekonomika, ki deluje kot samostojna kmetijska organizacija, je lani po temeljiti proučitvi gospodarskih in podnebnih pogojev preusmerila svojo dejavnost od gojitve raznih kulturnih na plantajočo jabolke in črnega ribeca. Razen tega se bo posvetlo še bavilo z živilnijo, ker ima dovolj travnikov in pašnikov. Dokler se nasad rive in pašnike ne bo razrasel,

bodo vmes še vedno gojili druge kulture, predvsem krmne rastline in razne vrste zelenjave.

-jb

POTREBNA JE NOVA ZADRŽUZNA HLADILNICA

Preskrba industrijskega prebilivalstva s kmetijskimi pridelki, zlasti s sadjem in zelenjavo skoraj povsod šepa. Kmetijska zadružna hladilnica Bled bo sčasoma skušala preusmeriti dovoz sadja in zelenjave na Jesenicu. Za to pa bi bila nujno potrebna hladilnica za shranjevanje zelenjave, ker bi bil še tedaj možen načrtovan odkup. Tako hladilnico nameščavajo urediti v novem zadružnem skladnišču.

POTROŠNIKI BI BILI VESELI

Ze lani je zadružna hladilnica »Gračičar« v Vršcu pripravila za potrošnike poseben »zavoj

ozimnic». Ti zavoji, ki jih je več vrst, vsebujejo vse vrste mesnih izdelkov in masti. Zavoj št. 3 vsebuje n. pr. razen 25 kg masti še 20 kg raznega suhega mesa, 11 kg ovčirkov, 10 kg izdelkov tako imenovane mehke predelave (krvavice itd.), 4 kg drobnarjev (noge, rep, ušesa itd.) in 8 kg suhih klobas. Skupna teža zavoda znaša 82 kg, stene pa 26.000 dinarjev. Zaradi nizke cene, dobre kvalitete in okusne opreme je povpraševanje po teh zavojih zelo veliko. Lani je zadružna hladilnica izdelala pravzaprav le poskusno in je prodala že 1500 zavojev. Letos pa je povpraševanje tako veliko, da zadružna zaradi majhne zmogljivosti ne bo mogla zadovoljiti povpraševanja. Zato bo navezala stike z ostalimi hladilnicami v okolici.

IZ KLUBA

GOSPODARSTVENIKOV

PREDAVANJE PROF. IVANA BERTONCIJA

V torek, 26. novembra, ob 16. uri bo v prostorih Trgovinske zbornice v Kranju predavanje o vodenju ljudi v proizvodnji. Predaval bo član Zavoda za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu LRS prof. Ivan Bertoncelj. Predavanje, ki ga prireja Klub gospodarstvenikov pri Trgovinski zbornici v Kranju, bo predvsem zanimivo za vodilne osebje v podjetjih in ustanovah.

Lepo, a nepreprečljivo

Razmišljanje o romanu Mimi Malenškove »Daj mi roko, pomlad!«

Ljudje, posebno partizani, radi se gojo po knigah, ki opisujejo dogodke iz minule vojne. Ena takih knjig je tudi najnoviješi in precej zajeten roman plodovite pisateljice Mimi Malenškove, ki mu je dala naslov »Daj mi roko, pomlad!« Izšel je v Cankarjevi založbi.

Godi se na Gorenjskem pomlad 1944. Kratka vsebina:

Nemci so po zaslugu izdaje in zaradi neprevidnosti komisarja Branka napadli odred in ga skoraj uničili. Od šestinsedesetih borcev jih je ostalo le še dva in dvajset, a še izmed teh je devet ranjencev. Petorico morajo celo nositi, ker so močno poškodovani. Ker na tej strani Save besni ofenziva, je njihova edina rešitev v preboju čez Savo. Toda tja sami ne morejo, ne znajo. Pri tem jim lahko pomaga samo terenec Smeli s svojo skupino, ki pa je silno čuden partizan, že ves nočanje zrahljjan. Komisar Branko ga nekako prisilji k sodelovanju, a Smeli, ki je že dalj časa v zvezi z Nemci, jih izda. To je zunanjata plat zgodb, ki se godi v štirinajstih urah.

Dost zanimivejša, dost bolj problematična pa je moralna plat romana. Terenec Smeli zaradi grunarskega poskola začne paktirati z Nemci, kar ga pripelje do izdaje. Pri tem pa obtožuje rdečega komisarja neprevidnosti, ki je povzročila tako tragedijo. Komisar Branko se zaveda velike krivide, in zaveda se, da ga onkraj Save, kjer je njegovo poveljstvo, čaka huda kazenska verjetno krogla. Kljub temu pa požrtvovalno vodi in spremja čez most skupino z ranjenci, kjer pa pada. Prav tako doleti smrt tudi izdajalca Smelija.

Zaplet je torej dosti bolj zamotan in napet, da človek knjige le nerad odloži. Posebno še, ko je knjiga pisana živo, v njej najdeš gorenjskih besed,

beseda teče, pred človekom se vrsti dogodek za dogodkom, ki so opisani v spremnem retrospektivi. O vseh važnejših osebah romana je bralec poučen skoraj od njihovega rojstva naprej. Njihovo življenje pre vojno je prepriljivo napisano, a brž ko pride v partizanstvo, tega ni več. Vse obvisi v nekem nepreprečljivem, sicer pa lepo napisanem fabuliranju. In prav to mi ne gre v račun. Zakaj?

Ne gre za premočnost in šablonsko ziranje v pisjanju, naj ima vsak in tudi fantazijo svojo (nujno) svobodo. Toda (ta toda!) vsakdo, ne samo nekdanji partizan — še posebej gorenjski, ker se to godi v tej pokrajini — se bo vprašal, če lahko trinajst partizanov, kolikor je po bitki ostalo še collih, more nositi pet močno ranjenih tovaršev. In to iz ofenzive, ki se traja! Če gre za prikazovanje tovarštva, bi bilo tako lahko speljano drugače. Toda — kot je videti, tu ni niti slo za to, ker se potem pri nevarnem mostu komisar in Stari ob ranjenih filozofsko menita to in ono, za ranjence, za konspiracijo pa jima ni dosti mar. Tudi ni čutiti tistih strašnih naporov, ki bi jih s prenosom ranjencev morali imeti. Ne bi se rad spuščal v to, da ne pomnim in tudi drugi ne, da bi kdaj kolikor med vojno spravljali čez Savo toliko ranjencev (čeprav se je na Savi in ob njej zgodilo toliko čudovitega in napetega), na tak način in v takih okoliščinah — čez most, ki ga je čuval bunker!

Veliko je teh prekrškov zoper partizansko obnašanje, toliko, da se bom dotaknil še nekaterih poglavitnih. Zakaj je potrebno, da dva mladeniča za strah in zabavo mečeta okoli Nemcov pasje bombe? Rad bi vedel za tak primer. Saj Nemci niso bili Italijani, ki so bili bolj plašne krvil. A to je droben primer. Veliko bolj bude v oči

na primer opisovanje, kako so ponocni (in v času ofenzive prizigali luči, kako so kadili, kako so se ranjencev v nemogočih pogojih ob prvi besedi »zenška« porajali erotični občutki, kako je Smeli dosledno »komandante terencev, kako čudna je terminologija za Stab grupe odredov, zakaj je 1943/44 potrebljena zemljanka, zakaj se stari borci in funkcionarji med seboj ne poznajo, čeprav žive in hodijo po približno istih krajinah?

Zbir vseh teh drobnih stvari in dogodkov spremeni barvo, duh časa in kraja. A prav to je verjetno hotela avtorica doseči. Saj je Gorenjska tako pisana, tako dinamična in raznolika v partizanski tematiki, da tu res ni treba dosti izmišljati, temveč le dobro in dosti globoko in pazljivo zajemati. Saj drže marsikater splošne trditve, ki so brez dvoma silno lepo napisane, a v knjigi ni gorenjskega partizanstva, kakršno je verjetno imela avtorica namen opisovati. To se mi zdi škoda toliko bolj, ker je roman napisan spremeno, lepo in moderno.

Se najbolj pa motita glavnih osebi — komisar Branko in terenec Smeli. Prvi zato, ker je dober človek, proletarskega porekla, komunist in španski borec, ki pa se 1944 počuti tako negotov, kot bi mu človek v življenju lahko dovolil le še tam do konca 1942. Saj vendar to ni Solohov Grigorij Melešov, ki sta ga čas in usoda zanašala sem in tja, kakor je naneslo. Ni imel tiste zgodovino kot komisar Branko. Prosim: napake, slabosti itd. mu vsekakor dovolimo, lahko še celo velike. A kolebanja temu prekaljenemu borcu 1944 leta, ne moremo več dovoliti. Priložnost, za to je imel prej zadost. A vsekakor prej! Tedaj so iskal zvezzo z nami že celo ljudje iz nasprotnega tabora. Pa potem — v stiski pod težo krvide, da so mu razbili odred, utrujen, z ranjenci, v ofenzivi in v hudi skrbih, kako se prebiti čez Savo, kjer bo verjetno ob glavo, ob bežnem srečanju s Tatjanjo, s Smelijevim dekletonom, ki izzareva vanj »vsonj sveže dekliske politi«, tako zapade njeni lepoti, njenim lepim očem? Res da je prav na erotičnem področju mogoče vse — vendar ne vem, če bi se Branku ali komur koli v okoliščinah, v kakovšne ga pripelje pisateljica, moglo zgoditi kaj takšega?

In Smeli? — Na Gorenjskem je bilo toliko in tako zapletenih izdajstev, da človek ne ve, katerega bi se lotil pri opisovanju. Je pa že izdajalski frizer Golobč bolj prepriljiv, pravzaprav mu ni kaj dosti reči in je imenitno opisan.

Spet gre za barvo časa in kraja, za partizanski duh. Nenavadnosti je bilo med vojno in prav na Gorenjskem obilo in je zato odveč izmišljati si jih za vsako ceno, čeprav literatura ni zgodovina. Vendar pa tudi po svoje morskih zgodovinske podobe in jih okrešene in dvignjene s fantazijo ohranjati zanamcem. Škoda, da je to pot nastreneno in plodno pero naše pisateljice zajelo sicer lepo, na široko in globoko, toda zraven posode.

IVAN JAN

filmi, ki jih gledamo

ROB ROY

Walt Disney se ne omejuje zgolj na ustvarjanje risanih filmov, pač pa se od časa do časa ukvarja tudi s proizvodnjo celovečernih igranih filmov, izmed katerih jih je največ posnel v Angliji. Preteklost te dežele je namreč zelo burna, zato tudi motivov za »zgodovinske filme ne manjka. Walt Disneyev barvni film Rob Roy je romantizirana, na zgodovinske dogodke iz časa nasledstvenih razprtij za prestol med škotskim kraljem Jakobom in nemškim kraljem Jurijem, naslonjena pustolovska zgodba, ki pripoveduje o boju škotskih gorjancev za svobodo in neodvisnost in podvodom legendarnega škotskega junaka Roba Roya. Da bi zgodba docela obrnila hrbet zgodovinskemu dejstvu, ne smemo trditi, lahko pa rečemo, da je pri rojstvu tega filma odigrala »licentia filmica« pomemb-

no vlogo. — Sicer pa še kar dober film tega žanra.

OD CARJA DO LENINA

je ameriški dokumentarni film režiserja Axelbanka in sodelovalca Rastmana, ki sta potrebovala polnih 13 let, da sta zbrala, uredila in kronološko razvrstila vse dokumentarno gradivo, ali točneje povedano, filmske posnetke najrazličnejših snemalcev iz časa, ko se je v Rusiji začel podirati stari imperialistični svet in je na ruševinah nekdanjega režima vstala nova oblast dotlej zatiranih ljudi. Z odlično montažo teh posnetkov, je dana filmu tudi dobra preglednost in z njem razumljivost. Ves film tvorijo pristni posnetki dogodkov iz dne revolucije, ki so zaradi svoje nepotvrdjenosti objektivni in pretresljivi. Vsekakor pa je ta film najpopolnejši dokument iz dne oktobra revolucije. — as

Naročniki »Gorenjske revije«!

Naprošamo Vas, da pri nakazovanju naročnine označite točen naslov revije ter bančno številko in sicer:

»GORENJSKA REVIJA ZA KULTURO« — KRAJN,
št. 61-KB-L-Z-432

Zapisek ob opernem večeru v Kranju

Levo prizor iz »Bastien in Bastienne«, desno iz 2. dejanja »Madame Butterflies« in v sredi prizor iz opere »Fausta«

Operni večer, ki naj bi ga priredila Akademija za glasbo iz Ljubljane v Kranju že lani, je bil zaradi nepredvidenih objektivnih težav preložen na začetek letosnje koncertne sezone. S tem edinstvenim glasbenim dogodkom, ki je bil v četrtek, 14. nov. v Prešernovem gledališču, je kranjska koncertna kronika zabeležila nedvomno enega izmed najpomembnejših glasbenih nastopov, pa tudi koncertna publika, ki si je od tega nastopa mnogo obetala, ni bila razočarana.

Program je tokrat posegel v zakladnico najpopolnejše operne literature. Obsegal je Mozartovo komično opero v enem dejanju »Bastien in Bastienne«, zaključek 3. dejanja Gounodove operе »Faust« in 2. dejanje iz opere Giacoma Puccinija »Madame Butterflies«. — Medtem ko operi »Faust« in »Madame Butterflies« ne potrebujejo komentarja, ne bo odveč, če se bežno pomudimo pri Mozartovem eno-dejanku »Bastien in Bastienne«. To delo tvorijo solistični nastopi treh duetov in zaključnega terceta. Dvojeline arije — če jih smemo tako imenuvati — so polne prijetnih melodik in ritmik in spominjajo na francosko komično opero. Zanimivo utegnje biti tudi to, da je bil Mozart, ko je komponiral to opero, star komaj 12 let. Prva izvedba te opere je bila na Dunaju leta 1768.

Operni večer je bil še posebno mikaven prav zaradi vizuelnega učinka, ki so ga posredovali kostumirani in maskirani pevci ter ustrezna scena. Glasbeni vodja je bil Ciril Cvetko, medtem ko je vse tri glasbene fragmente tega večera zrežiral prof. Cirila Skerljeva.

Operni večer je pomenil za kranjsko koncertno publiko nepozabno doživetje: nepozabno predvsem zato, ker glasbenih prireditve v tej obliki Kranj še ni doživel. Ce pa se naposled še pomudimo pri pevski in igralski interpretaciji posameznih vlog, tedaj moramo temu večeru v prid zabeležiti, da imajo nastopajoči zelo dober, nekateri kar blestevi kultiviran glasovni material, ki ga bo moč pod smotrno vzgojo glasbenih pedagogov izobilkovati do vzorne popolnosti.

Vtisi s tega večera pa so zapustili pri kranjskemu koncertnemu občinstvu še nekaj — namreč željo, da ta operni večer ne bi bila zadnja tovrstna glasbena prireditve v tekoči koncertni sezoni. Za to lepo doživetje tudi vse priznanje kranjski koncertni poslovvalnici.

JOZE SIFRER

Dore Klemenčič: Maj

Bolnišnica Franja pri Cerknem (risba)

MAKSIM GORKI: „MATI“

Slavnostna predstava v jeseniškem mestnem gledališču

Mestno gledališče na Jesenicah je za štiri desetletnice oktobrske revolucije uprizorilo dramatizacijo Gorkjevega romana Mati. Roman, ki je bil napisan 1. 1906, se pravi eno leto po prvem poskušku socialistične revolucije v Rusiji, spada med najimenitnejša dela

Gorki v ruski književnosti odpri pot socialističnemu realizmu, struji, ki je v vsem obdobju revolucije in potem prav do danasnih dni obvladovala rusko umetnost ter rodila velika književna dela (spomnimo se samo na epopejo Mihaila Soldatova: Tiki Don), v svojem ekstremitetu pa je v marsičem zavirača svobodnega razvoja sovjetske književnosti s tem, da ga je prevoj podrejal režimu. Tema romana se nam danes zdi že obrabljena, zaradi idealiziranosti oseb umetniško ne dovolj učinkovitva, a kljub temu je delo kot dokument dobro zelo zanimivo. O dramatizaciji romana bi se dalo govoriti, zlasti raztaganost dogajanja precej zmanjšuje odrsko učinkovitost, lepe misli o življenju in ljudeh, izražene prav z gorkjevsko oblikovalno močjo, pa so tudi v dramatizaciji ostale in to daje delu posebno privlačnost.

Z uprizoritvijo »Mati« se je Mestno gledališče na Jesenicah dostenjno oddolžilo obletnici revolucije.

Uprizoritev je potekala v redu, brez prevelikega čakanja, kar pomeni pri dramskem delu z enajstimi slikami poseben problem. Zasluga za to gre tehničnemu osebju, seveda pa tudi scenografu Bojanu Cebulju, ki je ustvaril ne preobloženo, vendar pa učinkovito realistično sceno. Kakor v sceni se je Cebulj tudi v režiji omagal na tisto, kar je bistveno in za razumevanje drame potrebno. Ne mislim tu na kako čitanje teksta ali na izpuščanje prizorov (kar morda ne bi škodilo celotnemu uprizoritvu), pač pa na dejstvo, da je režiser posvetil posebno pozornost trem viškom v drami: spopadu delavcev z orožniki, prizoru na sodišču in tragičnemu koncu ma-

tere. Ce je tedaj dejanje na odru potekalo tu in tam brez napetosti — vzrok za to pa je treba iskati zlasti v delu samem — se je v omenjenih treh prizorih dvignilo do takšne prepriljivosti, ki močno prevzame gledalca.

Od vseh štirih vlog je zahtevala največ žustvene prefinjenosti vloga materje Pelageje Nilovne. Marjanca Cebuljeva, ki ji je bila ta kreacija zaupana, se je umaknila v čustveno zadržanost in je v takšni koncepciji svoje vloge popolnoma uspela; vprašanja pa je, če ne bi bila bolj primerna drugačna koncepcija, taka, da bi v njej materin lik bolj izstopal ter določene izražal antagonistem z med strohom za sina v začetku drame in ned materino revolucionarnostjo na koncu. Tine Rant je kot Pavel Vlasov, glavni izraževalec socialističnih idej v drami, igral samozaveštano, temperamentno, gotovo se je njegov lik zelo skladal z avtorjevo zamislio. Nekateri igralci so se odlikovali z lepo, čisto diktijo; to velja predvsem za Marjanca Stareja v vlogi delavca Nikolaja Vjesovčika, za Françoisa Pogačnika v vlogi delavca Andreja Nahodke ter za Vlada Rotarja v vlogi tiskarja Jevgenija Ivanoviča. V ostalih vlogah so z večjo ali manjšo rutiniranostjo nastopili še Franci Straš, Lado Nikolavčič, Teo Lipicer, Anica Kovačeva, Ivica Koroščeva, Nace Smolej, France Cegnar, Rozka Pogačnikova, Jernej Pogačnik, Albin Kobentar, Jaka Jerša, Andrej Košem, Miran Lakota, Anica Vistrova, Vinko Zorman, Stane Jagodič, Bojan Cebulj, Luka Pristolj, Milan Drčar in drugi.

Uprizoritev »Mati« je bila za jeseniško gledališča precej huda preizkušnja, a jo je uspešno prestalo.

JOZE SIFRER

ruske književnosti, v sklopu sovjetske besedne umetnosti pa zavzema še prav posebno mesto. Gorki, veliki revolucionar in umetnik, je za to delo uporabil politične dogodke v Nižnjem Novgorodu, rojstnemu mestu pisateljevem (danes se mesto imenuje Gorkij) ter jih v umetniški obliki posredoval ruskiemu ljudstvu. Delo je opremljeno z realističnimi, vendar pa rahlo idealiziranimi postavami iz tedenje ruske družbe in z močno poudarjeno socialistično idejo, katerščina je bila v predrevolucijskem času važen činitelj pri oblikovanju zavesti ruskih množic. S tem delom je

LJUBEZEN V ZAKONU - DELOVNA POBUDA

V Knjižnici Zveze priateljev mladine Slovenije je pred dnevi izšla knjiga dr. Leona Žlebnika »Ljubezenska čustva in odnos«. Z veseljem jo bodo pozdravili zlasti mlađi ljude, ki se pripravljajo na zakon, pa tudi vsi starši in vzgojitelji. Knjiga je zaključni del trilogije »Ljude med seboj in v njej obravnava avtor problematiko najintimnejših odnosov med fantom in dekletom ter med možem in ženo. Knjigo lahko dobite v vseh knjigarnah.

Prihajajo nekaj odlokov iz poglavja »Ljubezen v zakonu - delovna pobuda«.

Kako homo spletile krilo za hčerko

Mater, ki rade pletejo, že delajo načre za izpopolnitve zimske gorderobe v družini. Možu bo treba napraviti rokavice, sinčku čepico in pulover, sejnjico, pa tudi hčerka bi rada imela nekaj pletenega. Za 10 do 12-letno šolarko je zelo praktično plisirano pleteno krilo, ki ga ni treba likati in ga lahko vedno podaljšamo, če postane prekratko. Krilo lahko kombiniramo z bluzico, pletenim brezokavnikom ali puloverjem. Za pletenje izberemo po možnosti tanko volno.

Pletemo v dveh delih. Če imamo volno, katere 30 pentelj merimo 10 cm, nasnijemo za polovico krila 283 pentelj in pletemo tja in nazaj same desne. Prvo vrsto pletemo takole: 57 desnih, 1 leva, 55 desnih, 1 leva, 55 desnih, 1 leva, 55 desnih, 1 leva in 57 desnih. Vrsto nazaj gredem pletemo: 29 pentelj desno, 1 leva, 55 desno, 1 leva, 55 desno, 1 leva, 55 desno, 1 leva, 55 des-

no ena leva, 29 desno. Tako pletemo 10 cm. Nato pričnemo s snemanjem. Snemamo na vsake 4 cm, in sicer: pred desno pentljijo in za njo popletemo dve desni skupaj. Snemamo najprej tja gred, nato še nazaj gredem isto pred desno pentljijo in za njo. Snemamo tudi na robu, in sicer vedno spletemo skupaj predzadnji dve pentljii. Ko imamo zaželeno dolžino (50 cm), snemamo v celo vrsti porazgubljeno še 10 pentelj, nato pa pletemo rob za pas, in sicer: 2 cm tja desno, nazaj levo, nato eno vrsto levih pentelj na desni strani, nato zopet 2 cm desno tja, levo nazaj. Ta rob upognemo ob levih pentljah, da lahko, ko je krilo gotovo, vdenemo elastično. Drugo polovico krila pletemo prav tako. Ko imamo oba dela gotova, krilo polikamo takoj, da likam gube najprej na desni, potem pa še gube na narobni strani. Oba dela krila sešljemo in na levi strani pri vrhu všijemo zadrgo.

LJUBEZEN NE PASIVIZIRA

Nič bi ne bilo bolj v nasprotju z dinamičnim značajem ljubezenskega čustva in ljubezenskih odnosov kot naziranje, da je najbolj ustrezena torišče ljubezni romantična zasanjanost, nekak beg iz življenja v skrajno osebno, zatišje, kakor da bi bila zakonska srca le v ljubosumno varovanem družinskom koticu, daleč od živiljenjskih tokov, in kakor da bi se ljubezenske energije najbolj pomirjale le v brezdelju ter neki ustvarjalni sterilnosti. Res je, da je prav ustvarjalni značaj ljubezni premogokrat odvisen od ostalih stvarnih, družbenih pogojev ljubezenskega zakonskega življenja in da so najugodnejši pogoji za ustvarjalno sprostitev ljubezenskih energij dani v družbi takrat, kadar je med zakonskim, družinskim življenjem in življencem družbe relativno velika skladnost, kadar niso potrebe in koristi družinskih skupnosti v navskrbiu s koristmi in potrebami širših družbenih delovnih enot, temveč kadar gre za neko medsebojno stvarno podpiranje. Gotovo je, da bodo prav tu odigrale veliko vlogo tudi naše stanovanjske oziroma komunalne skupnosti, ki bodo lahko pomagale prebroditi marsikatero tvarno eksistenčno težavo našim zakonskim oziroma družinskim enotam ter tako dale najbolj konkretno čutiti stvarno pristnost »družbenega« činitelja pri njihovem celotnem življenjskem uspevanju.

DRUŽBENI UCINEK LJUBEZNI

Prav v tem pa, da je ljubezen sposobna vzbudit v človeku toliko ustvarjalnih pobud in sil, je njena velika družbena vrednost. To vrednost večajo zlasti tiste zakonske in družinske

skupnosti, ki si še posebej prizadevajo za naš skupni socialni in kulturni napredek. V srečnih, zadovoljnih zakonih sta mož in žena drugemu v spodobudo k še intenzivnejšemu delu za družbeno stvar, pri čemer ne gre niti najmanj podcenjevati vzgojno delo pri njunih otrocih.

MCDA

Sportna oblika v novem slogu. V njej se bomo dobro počutile ob vsaki priložnosti!

RECEPTI

JEDILNIK

Jetrna juha
Zeljnate klobasice
Jabolčni puding

Jetrna juha: Zmelji na mesnem stroju malo kořenja, petršilja, zeleno in čebule ter opravi na masti. Dodaj še 15 dkg zmletih telečjih ali svinjskih jetri, nekoliko opravi, potresi z moko in zalij z vodo. Začini s soljo in poprom ter kuhanj pol ure.

Zeljnate klobasice: zeljnate liste polij z vrlo nekoliko okisano vodo. Velike liste napolni s sledenim nadevom: na masti opraveni riž zmešaj z zmleto govedino ali svinino, dodaj sol, česen, paper in muškatni orešek. Liste zvij skupaj, položi jih v pomaščeno kozico, polij s pretlačenim paradižnikom in duši eno uro v pečici.

Puding: 2 jajci žvrkljaj s četrtinko litra mleka, 4 žlicami moke, dodaj noživo konico soli, 4 žlice sladkorja in 10 nakrhljanih jabolk. Zmes kuhanj četrt ure v sopari. Puding postavi na mizo s sladkim kuhanim vinom.

PREDNSTO KISLEGA ZELJA

Na kislo zelje pri sestavljanju jedilnikov ne smemo pozabiti. Vsebuje vitamin C in prav zaradi tega nam v zimskem času lahko pogosto nadomestimo zeleno solato. Kislo zelje pospešuje tudi teko. Miečna kislina v zelju razkujuje črevesje in uničuje gnilobne procese. Kislo zelje je tudi dobro sredstvo proti zaprtju.

Zeljne glave za kisanje skrbno očistimo, jim izrezemo kocene in zribamo. Zribanemu zelju dodamo tudi nekaj soli (1,5%), potem ga premješamo in zložimo v čisto kad, ki smo jo prej pomile z vročo vodo in sodo. Zelje stlačimo plast za plastjo z leseniimi batij. Ko je kad polna, položimo na vrh zeljne liste, čist prti in pokrov, ki ga obtežimo s kamni. Sok mora stati 2 do 4 cm nad desko. Če ga je več, ga odstranimo, če pa ga je manj, dolijemo prekuhano vodo. Za kisanje je najbolj primerena temperatura 15 stopinj C. Klet moramo zračiti vsak dan. Pravilno kisanje traja 4 do 5 tednov.

PRAKTIČNI NASVETI

Kadar pride domov mokri ali celo blatni, cbleko najprej posušimo na obešalniku. Suhu skrbimo z mehko krtačo, če je potrebno, jo tudi prelikamo. Mokra cbleka naj se ne suši preblizu vroče peči ali štedilnika, ker prevelika vročina škodljivo vpliva na prožnost tkanine, lahko se nam tudi zažge.

Da ogledala na mokri steni ne postanejo lisasta, jih obvarujemo tako, da jim na hrbitno stran pritrdimo gumasto ali plutovinasto ploščo.

Jože Varl:

RAKLJEV SPLAV

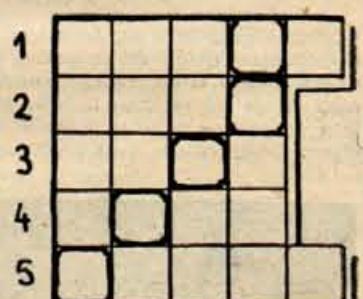
ZA SMEH

ZA BISTRE GLAVICE

IZPOLJEVANKA
»GORENJSKI KRAJI«

BLED
NAKLO
KROPA
JESENICE

Iz gornjih imen sestavijo nove besede in jih vpisi v lik: 1. geometrijska telesa, ki so omejena s samimi kvadrati, 2. Avar, 3. padajoča voda, 4. gorovje v Južni Ameriki, 5. gozdna žival.

NADOMEŠEK

Jurček je šel letos prvič v šolo. Namesto pričakovanega učitelja se je pojavila v razredu učiteljica. Ko pride Jurček domov, ga vpraša mama:

»No, Jurček, kako je bilo v šoli? Kaj je povedal tovarš učitelj?«

»Nič, saj tega sploh ni bilo, postal je kar svojo ženo.«

PREBRISANEC

»Očka, ali hočeš kos čokolade?«

»Ne, hvala sinko!«

»No, očka, zdaj pa ti mene vprašaj isto!«

DALEČ JE KITAJSKA

Učitelj: »Kaj je bolj oddaljeno od nas Kitajska ali luna?«

Učenec: »Kitajska.«

Učitelj: »Zakaj pa neki?«

Učenec: »Luno vsaj včasih vidim, Kitajske pa še nikoli nisem.«

Na označenih poljih dobis ime kraja na Gorenjskem.

PREMIKALNICA
POKOPATI
PRIROPATOM
KROPARI
OKAMENETI
NAROCJE

Premikaj gornje besede drugo nad drugo, da dobis v treh navpičnih vrstah tri naša obmorska mesta.

UGANKE

Metulji rjava, vrtoglavi, v vetru se love, se na tla spuste.

V sobico pokuka, kjer Polonca spi, za nosek jo pokuka in jo prebudi.

KRALJEVI KONJ

Kin-Cong, kralj iz Cija, je imel lepega konja, ki ga je posebno ljubil. Po konjarjevi neprevidnosti je konj poginil. Kralj se je nad tem tako razhudi,

da je zgrabil sulico in hotel hlapca zabostil.

Macarol Miloš

Zima se bliža

Naj poreče kdo kar kolik, kmalu bel bo spet naš breg, kar čez noč naenkrat tiho se razsel bo beli sneg.

Krog in krog bo burja pela, nanosila v prag snega, s strehe vsake bo visela sveča dolga, kar se da.

Hej, gorjanci, Hej, poljanci, kam ste dalji vse sanj? Kaj, če zima vas zaloti in zamede vse poti!

Nimaš moke, nimaš olja — treba bo stopiti v vas, brez sanj pa to ne zmore nisi dobr dedek Mraz!

gorenjske bodice

Ko sem ondan hlačal po glavnem trgu v Železnikih, so se mi oči kar na peceljne postavile. Zagledal sem namreč vabilo za prireditve v Planinskem tednu od 9. do 16. junija letos na Lubniku in drugod. Tisti plakat se mi je zdel še posebno zanimiv iz dveh razlogov. Prvič zato, ker je tisti plakat hudo bradat, saj pišemo že 22. november, medtem ko je bil planinski teden junija meseca. Drugič pa zato, ker je na tistem vabilu pisalo: Vabimo vas, da nam sporočite število kosi, cena bo zmerna itd. Sment — pa recite, da niso naši gostinci iznajdljivi. Zakaj bi pripravljali prekomerne zaloge hrane, ko pa je obisk gostov tako negotova stvar.

Ko sem tistikrat — zvečer je bilo, tema pa kot v rogu — zapuščal Železnike, sem okobil moped in jo jadrno potegnil po glavnem cesti ob potoku. Ko sem se pricijazil pod Drčo oz. pod kamnolom, sem nenadoma poskočil z mopedom vred kot kobilica. Se preden sem se dobro zavedel, sem že visel na nekem grmu kot plakat. — »Prekleti« sem bentil in preklinal tiste mulce (ali pa moje sovažnike, ki mi strežejo po življenju), ki so mi nastavili na cesto veliki kamen. Šele v Češnjici sem zvedel, kako je s tisto stvarjo. Tisti kamen ni bil namenoma postavljen na cesto, da bi jaz zapeljal nanj. Kriv je kamnolom, od koder se kruši kamejne in se kotali na cesto. Če se že tega ne more prepričiti s kakšno pregrado, bi se dalo morda pomagati na drug način, morda bi na glavnem cesti ob potoku kazalo urediti cestno razsvetljavo, ki bi odvrnila prenekatero nesrečo v večernih urah.

Sploh pa že ves teden padam in treskan, kakor bi bil plačan za takšna dejanja. Nič ne bi nergal, če bi bil sam krv, pa so žal vedno drugi vuržah. Kar poslušate. Zadnji zvečer sem se n. pr. zaletel v zadnji konec voza, ker voznik ni imel luči. Pa boste rekli — saj je ti nis mal, sicer bi se ne zaletel. I, kako da ne, jaz sem jo že imel, pa se prav dobro, ampak tisti avtomobilist, ki mi je pripeljal naproti, ni utrnil luči. Cisto slep ko kura, sem seveda brž potipal voz, ki je peljal pred mano. Nič ne bi nasprotoval, če bi prometna milica v bodoče še strožje nadzorovala izpolnjevanje prometnih predpisov, ki na-rekujejo, da morajo imeti ponoviči vsa vozila luči in rdeča odbojna stekla na zadnjem koncu.

Iz zanesljivih virov sem zvedel, da z osnovno šolo na Jese-nicah še lep čas ne bo nič. Zdaj, ko je po licitaciji prevzel gradnjo te šole Gradiš, so ugo-tovili, da je predračnska vsota natanko na 10 milijonov prenizka. Pa to še ni najbolj nerodno. Še bolj šasno bo tisto čakanje, kdaj bodo odgovorni organi v Ljubljani odobrili še 10 milijonov dodatnega kredita. Jaz pravim — kar tako naprej, vse na-črtno, pa bodo naši ukažljini šolarci morda čez 5 ali 10 let le dobili šolo, ki jo tako hudo potrebujejo.

In za zaključek še en skok v jarek, ki so ga izkopali za vodovod na Orehku pri Kranju. V tarek sem namreč telebnil, ko sem pred nekaj dnevi hitel iz Orehka na Labore. Ker je cesta kljub temu, da kdaj pa kdaj ob jasnih nočeh posveti mesec, zelo zamračena, so seveda tudi padci nelzogibni. Volivcem iz Orehka za to srčno želim, da bi njihove želje po dobrini cestni razsvetljavi, le postale resnica.

Vas pozdravlja Vaš Bodičar!

Tu je pot k »Parentovemu domu«. To smo zvedeli od mimočotega domaćina, kajti nikjer ni nobenega znaka.

Martuljk! Sopotnik je planil k oknu. Ze z Jesenic navzgor je ob vsaki postaji spraševal, kdaj bo Kranjska gora. Niti sprevidniku ni verjet. Povsod je hotel še prečitati, začenši od Jesenic: Hrušica, Mojstrana, Martuljk itd. Šele potem se je umiril, spet sedel in potegnil cigareto, strmeč v okolicu. Da! Tam ob Tisi je čisto drugače — sama ravnina in ravnina.

Vlak je malone prazen sopihal na prej proti zadnji postaji: Rateče-Planica. Nekoliko osamljenih potnikov se je izgubilo v razne smeri med visečimi lesensimi ograjami. Na samotni kranjskogorski postaji je bilo spet vse tisto. Kje je Kranjska gora, vas? Kje so znani domovi, hoteli, gostišča? Razen malej, nepreglednih, starih, težko čitljivih tablic tu ni nobenega napotnika. Nobene reklame deske s kriččimi barvami, z velikimi črkami. Niti male puščice, kod in kam.

Zakonspirirani turizem. Ne! To je zlobno natolcevanje. Samo besede je treba. Kmetje z njiv, mimočočni potniki, šolarji dajejo prihajajočemu gostu potrebna pojasnila.

SAMO JUHO PROSIM!

Brez večje muje je tako gost iztaknili edini lokal, kjer se lahko naije in okrepa — »Razor«. K sreči mu niso delali težav pri vstopu. Marsikdo namreč ve povedati, da so ga iz tega lokalja prijavljeno odslovili kot nezaželenega gosta, kajti lokal je samo za zavarovan-

ce. »Imate jedilni list,« je vprašal gost natakarico.

»Nimamo. Za kosilo pa imamo menu: juha, peč...«

»Hvala, hvala! Koliko stane?«

»Dvesto devetdeset dinarjev.«

Gost je začel bobnati s prsti po mizi in natakarico je malobično odšla brez besede. Spet jo je komaj doklekal.

»Samo juho, prosim!«

V sosednji trgovini in pekarni se je potem založil s salamo, sirom in košči, ki je bilo dobro polovico ceneje. Ce bi imel električni kuhalnik v svoji sobi, bi se bil gotovo odločil za par pajček na oko, za pečen krompir ali celo za zresek. Ce bi stanoval pri privatniku, bi ga poprosil za prostor na štedilniku, samo da bi bilo ceneje, da bi kaj prihranil, da bi več dni lahko ostal v tem lepem kraju.

Ali, stoj! To je pregrešna misel, nasprotina z zakoni in tamkajšnjimi predpisi. To pelje v nedopustno konkurenco in je označeno kot škodljiv pojav »črnih kuhinj« in »šušmarstva«. Vsaj tako sodijo v »Razorju« in tudi na občini.

Ijudje in delavci, ki pozno počni in zgodaj zjutraj in ob vsakem vremenu dvakrat premerijo temna pota, po katerih stoji voda, ker so kanali zamašeni, osojajo malomarnost tistih, ki so odgovorni za komunalna dela v občini. Tudi za tujca zanemarjeni Železniki niso vabljeni.

Novo izvoljenemu odboru željam obilo uspeha pri delu, moral pa bo izpolniti strokovni kadar pri ObLO, da bo le-ta zmogen finančna sredstva, ki jih skupnost prispeva, racionalno izkoristiti ter se tako izogniti ne le klevetanju, temveč tudi upravičenim kritiki prebivalstva.

Miha Brtnecelj

V ŽELEZNIKIH SO POTA ZANEMARJENA

Ceste ponoči v Železnikih še vedno niso razsvetljene, čeprav so bila finančna sredstva zagotovljena. Prebivalci Železnikov in okoliških vas so na zborih volivev te potrebe že spomladi omenjali, vendar je ostalo le pri občini. Občinski ljudski odbor njihovih želja, prošenj in pritožb ni upošteval. Zlasti starejši

ljudje in delavci, ki pozno počni in zgodaj zjutraj in ob vsakem vremenu dvakrat premerijo temna pota, po katerih stoji voda, ker so kanali zamašeni, osojajo malomarnost tistih, ki so odgovorni za komunalna dela v občini. Tudi za tujca zanemarjeni Železniki niso vabljeni.

Novo izvoljenemu odboru željam obilo uspeha pri delu, moral pa bo izpolniti strokovni kadar pri ObLO, da bo le-ta zmogen finančna sredstva, ki jih skupnost prispeva, racionalno izkoristiti ter se tako izogniti ne le klevetanju, temveč tudi upravičenim kritiki prebivalstva.

Miha Brtnecelj

Po zaraščenih turističnih stezah ob gornji Savi

GOSTOV NI!

Planica je znana od Beograda do Dunaja. Prav tako tudi Mojstrana, Gozd Martuljk in Kranjska gora, rojstni kraj slavnega »Kekca« z bodičastimi vrhovi Martuljkove skupine, z gozdovi, hudošniki in potoki. Težko je reči, kje je lepše: ali tu ob gornji Savi, ali na Bledu, Bohinju, ob Šorii ali na Jezerskem. Mnena in ocene gostov, izletnikov in tujcev si zelo nasprotujejo. Povsod, cela Gorenjska je lepa.

Ljudje iz Gornjesavske ponosno govorijo o turizmu. Nekoč je bilo tu vse polno gostov. Domačini so poleti spali na senu, da so oddali posteljo gostom. Pozimi je bil še hujši naval smučarjev itd. Danes? Ne govorijo več mnogo o tem. Ni več turistov, pravijo in rajši govorijo o normah v Železarni, o letini na svojih njivah in... Turizem je na tretjem mestu.

TRGOVINA SLUŽI

Drugače pa menijo trgovci. Poleti, ko je bila največja sezona, so v dveh edinih, malih trgovinah Kranjske gore imeli kar za 2 milijona več prometa mesečno kot navadno. Hkrati je ceteela mesnica. Denar je krožil. In vendar se jim ni bilo treba za to posebno truditi. Bil je celo primer, da so inozemci malone celo popoldne iskal: in čakali prodajalca pred zaprtimi izložbami, da so silahko nakupili zaščitnih spominkov. Kaj pomeni turizem za trgovino, so ugotovili tudi na Bledu. Ko so v trgovini s kolonialnimi potreb-

z velikimi prehodnimi sobami in slabopremo. Nekateri pa le isčejo izhod. Opustimo davek na privatne sobe, dopustimo privetno prehrano, dajmo privatnikom kredite, da si opremijo tujiske sobe, so predlagali. V občini ti predlogi niso prodrali. Na ta signal o hrani pri privatnikih so celo nasprotno reagirali. Zahtevali so pregled, kdo

NI VSE DOBRO, KAR JE KOMU TRENTUTNO VSEC

Pred dobrimi petimi leti so začela gostinska podjetja sklepati pogodbe z

Razen občasnih kino predstav in knjižnice nimajo gosti v Kranjski gori nobenega razvedrila. Tudi nekdanje tenis igrišče (slika), edini športni objekt, je že zaraščeno in založeno s hlodji.

daje hrano gostom. Zakaj? To je »berba proti šušmarstvu«, proti privatnim kapitalistom. Gorje privatniku, ki bi se »pregrešil« zoper socializem in bi oddal sobo turistu. Med drugim bi ga doletole tudi, da bi moral ob koncu

Postaja žičnice na Vitranc je pa kar prikupna

ščinami podaljšali obratovanje na »non-stop«, so povečali mesečni promet za več kot milijon dinarjev mesečno. In primerjava med kranjskim in trboveljskim okrajem lani v avgustu, sredi sezone. V trboveljskem okraju, kjer promet v trgovini ne niha zarađi turizma, je živilska stroka imela slabih 70 milijonov dinarjev prometa (594 dinarjev na prebivalca), a v kranjskem okraju kar 210 milijonov oziroma 1.615 din na osebo. So mar prebivalci Gorenjske toliko premožnejši, na višjem standardu? Ne! To je bil pretežno rezultat turizma. Tako živi od turizma tudi obrt, promet in drugi.

To je lepa, trenutna ugodnost za takojšnje gostince, za gospodarstvo pa — brljava, slaba perspektiva. Turistično osebje mehanično posluje, brez zanimanja, zamrla je pobuda, zamrla je delavsko upravljanje v teh podjetjih, kjer so postali dokajšnje mrtvilo, mnoge stavbe so prepustcene propaganji.

To je lep, trenutna ugodnost za takojšnje gostince, za gospodarstvo pa — brljava, slaba perspektiva. Turistično osebje mehanično posluje, brez zanimanja, zamrla je pobuda, zamrla je delavsko upravljanje v teh podjetjih, kjer so postali dokajšnje mrtvilo, mnoge stavbe so prepustcene propaganji.

DIM IN ZAKAJENA OKNA

Dim jeseniških plavčev se malomarno pomika proti gornji Savi. Včasih je gost in črn, težko se vidi v daljavo. S tem dimom so bila često zakajena tudi okna jeseniškega Občinskega ljudskoga odbora. Pomagajte, da uredimo cesto, da popravimo to in ono, so jih prosili iz doline. Nič! Ni denarja, so jih odgovarjali. Letos so sicer dali 70.000 dinarjev za ureditev kopališča »Jasna« v Kranjski gori, in za naslednje leto so predvideli še milijon dinarjev. Tristotisoč so doli za ureditev slapa Peričnik, prav toliko so določili za turistični prospect (prvi) gornjesavske doline. Ali, vse to je malo in ne vpliva direktno k izboljšanju stanja.

Gostišča so skoraj vsa zelo zastarela,

STIRJE USLUŽBENCI NA ENEGA GOSTA

Tako je v hotelu »Razor« v Kranjski gori. Skupno so 16 uslužbencev stalnih, sezonskih so odšli. A gostov? Odšli so! V kratkem bodo ostali še štirje gostje, so nam povедali. Novi gosti za sedaj niso napovedani. V Parentovem domu se je reporterjavjal oskrbnik. Nima nobenega že šest tednov, je dejal malobržno in mirno. Podobno je v »Eriki«, kjer sedaj zapirajo vrata. Mrtava sezona je nastopila, pravijo. Sededa uslužbenici ne bodo in ne morejo biti brez plačte. In zakaj je ne bi zahvalil, če jim to dopušča sedanja ureditev? Plača na uro, mesečno povprečje, če lokal ne posluje in... Kaj ho-

DIM IN ZAKAJENA OKNA

Dim jeseniških plavčev se malomarno pomika proti gornji Savi. Včasih je gost in črn, težko se vidi v daljavo. S tem dimom so bila često zakajena tudi okna jeseniškega Občinskega ljudskoga odbora. Pomagajte, da uredimo cesto, da popravimo to in ono, so jih prosili iz doline. Nič! Ni denarja, so jih odgovarjali. Letos so sicer dali 70.000 dinarjev za ureditev kopališča »Jasna« v Kranjski gori, in za naslednje leto so predvideli še milijon dinarjev. Tristotisoč so doli za ureditev slapa Peričnik, prav toliko so določili za turistični prospect (prvi) gornjesavske doline. Ali, vse to je malo in ne vpliva direktno k izboljšanju stanja.

Gostišča so skoraj vsa zelo zastarela,

Alla borba za to žičnico je bila dolga in težka. Prošnje in doline za pomoč niso prodrali na občini. Zato so prošnje še po Savi navzdol do Kranja in Ljubljane. Sele potem so na občini zahtevali za kredit in dalj 22 milijonov za dokončna dela na žičnici, katere skupna vrednost se približuje 50 milijonom dinarjev. Žičnica bo vabila goste, toda — kje bodo spali in jedi?

KAJ PRAVIJO DOMAČINI?

Upajo, da bo novi občinski odbor bolj razumel turizem v njihovem kraju.

O socialnem zavarovanju, domovih zaprtega tipa? Slišali smo mnoge mnogih ljudi gornjesavske doline. Različno gledajo na to. V glavnih stvarih pa so si skoraj edini: da spričo sedanega socialnega turizma s ves tujski promet. Hoteli in gostišča se borijo za čim nižjo pavšalno obdaritev. Denarja za obnovo in popravila ni. Kaj bo čez leta, ko bodo začela poslopja propadati? Ali ne bi kazalo, da bi zavedi za socialno zavarovanje zidali okrevališča iz svojih denarnih sredstev?

Privatniki se otrepajo gostov. Ce bi imeli kredit za opremo sob, ce bi sobne obdaritev, ce bi depustili tudi privetno prehrano, ce lahko še mnogo več ljudi uživalo lepoto teh krajev, domačini pa bi zaslužili, pomagano bi bilo vsemu gospodarstvu v dolini. Da bi se zato pojavili novi »kapitalisti«? Poiđite no že nekam s tem svojim slamenim strašlom!

K. Makuc

»Mikavna« turistična razglednica, kajne? — V središču Kranjske gore — pred hotelom »Razor«

